

СТ А Н О В И Щ Е

От: доц. д-р Цветан Георгиев Цветков, Университет за национално и световно стопанство, катедра „Национална и регионална сигурност“;

Научна специалност Икономика и управление (Иновации и управление на инвестициите в отбраната и сигурността)

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по научна специалност „Икономика и управление (икономика на отбраната и сигурността)“ в УНСС.

Автор на дисертационния труд: *Гергана Цветелинова Цанкова*

Тема на дисертационния труд: *Усъвършенстване на противодействието на контрабандата с тютюневи изделия в Република България*

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 566/09.03.2021 г. на Зам.-Ректора по научноизследователска дейност и международно сътрудничество на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавала по докторска програма към катедра „Национална и регионална сигурност, факултет „Икономика на инфраструктурата“ на УНСС по научна специалност „Икономика и управление“ (Отбрана и сигурност) съгласно Заповед на Ректора на УНСС № 771/20.03.2018 г. Обучението е осъществено в редовна форма през периода 2018 –2021 г.

Познавам Гергана Цанкова от 2012 година като моя студентка в бакалавърската и магистърската програма по Икономика на отбраната и сигурността и по-късно като докторант в катедра „Национална и регионална сигурност“. Впечатленията ми за нея са, че тя притежава необходимите качества за един добър изследовател. Тя е задълбочена, упорита, систематична и енергична.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Представения за рецензиране дисертационен труд е с обем 175 стандартни страници основен текст. Съдържа пет таблици и седем фигури.

Списъкът с източници съдържа: 37 закони, конвенции и нормативни актове; 30 литературни източника; 22 интернет страници; 74 доклади и публикации от различни проекти.

Трудът е структуриран в: увод, три глави с различен брой точки във всяка от тях, заключение, списък с научни и научно-приложните приноси, списък с използвана литература Структурата е логична и съответства на целта, обекта, предмета и тезата на изследването.

Проблемите на противодействието на контрабандата и в частност на контрабандата с тютюневи изделия е с дългосрочна и нарастваща актуалност. Считам, че докторантът е обосновала актуалността на избраната от нея тема за дисертационен труд с достатъчно задълбочена аргументация. Темата е и в областта на изследователските интереси на преподавателите от катедра „Национална и регионална сигурност“ от много години.

Декларираната цел на изследването е да се предложи модел на противодействие на контрабандата с тютюневи изделия, насочен към по-ефективното взаимодействие на участниците в процеса за ограничаване на това негативно явление. За постигане на целта са поставени и изпълнени четири задачи. Обект на изследване е контрабандата на тютюневи изделия в Република България, а предмет – усъвършенстването на противодействието на контрабандата на тютюневи изделия, основано на социално-икономическите, правните и организационно-управленските аспекти на противодействието в страната. Считам, че обектът и предметът са добре подбрани и съответстват на замисъла, целта и задачите на изследването.

Издигнатата в труда теза е, че съществуващата политика на противодействие на контрабандата с тютюневи изделия, може да бъде усъвършенствана, което ще доведе до ефекти в различни направления, свързани с организацията, координация и комуникацията между отделните институции, осъществяващи процесите на противодействие на контрабандата с тютюневи изделия, както и правната, социално-културната и здравната сфери. Считам, че тезата е много добре формулирана и е доказана в хода на изследването.

Безспорна е литературната осведоменост на автора. Тя е използвала достатъчно литературни и други източници. Едновременно с това трябва да се отбележи, че в недостатъчна степен са ползвани статии от научни

списания, в които се очаква да бъдат намерени най-новите идеи на изследователите в проучваната област.

Авторът използва много добър език и стил на изложение.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Дисертационният труд е построен въз основа на следната логика. Първоначално са анализирани основните характеристики на обекта на изследване. Дефинирани са най-важните понятия, използвани по-нататък в изложението, представени са данни за историческото развитие на процеса на контрабанда на тютюневи изделия, анализирани са ефектите от контрабандата и основните играчи, които участват в него. Представени са важни за по-нататъшните стъпки в изследването изводи относно под-процесите, които съставляват процеса на контрабанда.

Във втората глава е представен задълбочен проблемен анализ, като изследването е насочено към следните важни аспекти на проблемната ситуация: правни, организационно-координационни, комуникационни, икономически и социално-културни. Конструирана е методическа рамка за разработване на концептуален модел за усъвършенстване на противодействието на контрабандата.

В третата глава първоначално е направен сравнителен анализ на добрите практики за противодействие на контрабандата в няколко държави от Европейския съюз – Франция, Австрия, Италия, Гърция и Румъния. Въз основа на този анализ са дефинирани поредица от мерки за подобряване на противодействието в България в посочените по-горе аспекти.

Развит е концептуален модел за противодействието на контрабандата с тютюневи изделия, който предвижда координирани действия в следните направления: превенция, контрол, анализ на риска, защита, анализ и мерки за справяне с последствията от престъплението. Разработени са също така и поредица от предложения за усъвършенстване на противодействието.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Трудът притежава ясно изразени оригинални приноси. Дисертантът е формулирала четири научни и три научно-приложни приноса. Считам, че приносите са научни приложни по характер и могат да бъдат обобщени по следния начин:

1. Въз основа на проведен проблемен анализ са идентифицирани значими проблеми на противодействието на контрабандата с тютюневи изделия в Република България.

2. Изведени са нови данни за установяване на взаимната зависимост между контрабандата с тютюневи изделия, нелегалната търговия с тях и загубите за страната в периода 2012-2020 г.

3. Предложен е нов концептуален модел за противодействие на контрабандата с тютюневи изделия и мерки за неговото внедряване.

4. Предложена е съвкупност от мерки за подобряване на противодействието на контрабандата, които са аргументирани с анализ на съвременни международни практики за противодействие и очаквани ефекти за подобряване на политиката

5. Предложена е програма за обучение на участниците в процеса на противодействие на контрабандата с тютюневи изделия, съответстваща на предложения концептуален модел и съвкупност от мерки.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

По дисертационния труд са представени четири самостоятелни публикации, една от които е на английски език, а останалите – на български език. Три от публикациите представляват доклади, изнесени на международни научни конференции и една е статия в научно списание.

Считам, че публикациите представят в достатъчна степен основните идеи на дисертационния труд и са публикувани в авторитетни издания.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът е с обем 46 стандартни страници. Дава достатъчно ясна представа за целите, обекта, предмета, съдържанието и резултатите от изследването. Отразява коректно обхвата на изследването.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Бих отправил следните критични бележки:

1. Историческото развитие на контрабандата на тютюневи изделия, представено в т. 1.1. само по себе си е ценно като текст, но трудно може да се намери логическа връзка с общата постановка на изследването.

2. Предлаганият център по организация, координация, комуникация, контрол и анализ на противодействието на контрабандата с тютюневи изделия (ЦОКККАПКИ) изглежда интересен, но може да бъде представен в повече детайли. Представената фигура не може да бъде организационна структура на Центъра, а представя предлаганите комуникационни връзки между отделните структури. Считам, че авторът е напълно в състояние да обвърже логически установените в проблемния анализ проблеми и начинът, по който предлаганият Център ще доведе до решаването им.

3. Имам и някои технически бележки. Не навсякъде са спазени правилата при цитиране на използвани литературни източници. Срещат се и некоригирани правописни грешки.

Критичните бележки не са от съществено значение за качествата на дисертационния труд и не се отразяват върху получените резултати и приноси

8. Заключение

Дисертационният труд на Гергана Цветелинова Цанкова представлява задълбочено самостоятелно изследване. Авторът притежава способности за провеждане на самостоятелно научно изследване, систематизиране на резултатите от него и тяхното правилно интерпретиране. Изследването съдържа резултати, които представляват принос в науката.

Считам, че трудът притежава множество силни страни, достига до значими научни постижения. Бележките и препоръките са незначителни. Давам категорична положителна оценка на труда. Препоръчвам на уважаемото Научно жури да приеме труда като отговарящ на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане, като присъди на Гергана Цветелинова Цанкова образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност „Икономика и управление (икономика на отбраната и сигурността)“.

4.05.2021 г. / гр. София

Подпис: